

Klimat- och energiprogram för Linköpings kommun - Undersökning av betydande miljöpåverkan

Bakgrund

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

Om frågan om en plan eller program kan antas medföra betydande miljöpåverkan inte är klarlagd ska denna fråga bestämmas genom en undersökning (6 kap. 5 § miljöbalken).

En undersökning innebär att Linköpings kommun ska (6 kap. 6 § miljöbalken):

- identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan
- samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Kommunen ska även efter genomförd undersökning i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Linköpings kommuns struktur för politiska styrdokument

Linköpings kommun arbetar enligt en politiskt antagen struktur för politiska styrdokument. Styrdokumenterna delas in i planerande och normerande styrdokument. Klimat- och energiprogrammet är ett planerande styrdokument.

Ett program ska vara kommunövergripande och beskriva vad kommunen ska uppnå inom ett definierat område. Programmet ska innehålla långsiktiga politiska inriktningar och målsättningar. Programmet ska normalt avse en längre tidsperiod än en mandat-/budgetperiod.

Ett program ska inte innehålla konkreta och tidsatta aktiviteter eller beskrivning av utförande/genomförande. Det ska innehålla en beskrivning av hur uppföljning ska ske.

Klimat- och energiprogram för Linköpings kommun

Syftet med klimat- och energiprogrammet är att ange långsiktiga mål och inriktningar för kommunens klimat- och energiarbete. Programmet kommer vara på en strategisk och övergripande nivå. Omfattningen för mål och inriktningar är både Linköpings kommuns geografiska område och Linköpings kommunkoncern som organisation. Programmet kommer inte innehålla konkreta och tidsatta åtgärder eller investeringsplaner.

Linköpings kommun har ett antaget mål om att vara koldioxidneutrala till år 2025 för den geografiska kommunen. Med klimat- och energiprogrammet avser kommunen ta ett bredare grepp genom att inkludera alla växthusgaser och olika former av klimatpåverkan. Kommunen vill i programmet även ta fram mål och inriktningar för ett längre tidsperspektiv än fram till år 2025.

Linköpings kommun har i remissyttrande uttryckt stöd för den regionala energi- och klimatstrategi som Länsstyrelsen Östergötland och Region Östergötland tagit fram. Målen i klimat- och energiprogrammet avses minst vara lika ambitiösa som de regionala och nationella klimat- och energimålen.

Programmet avses innehålla ett huvudmål för minskning av växthusgasutsläpp och ett antal prioriterade insatsområden. Preliminärt avses programmet innehålla inriktningar för insatsområdena (indelningen kan komma att förändras):

- Transporter och mobilitet
- Bostäder, lokaler och verksamheter
- Produktion och distribution av el, värme och kyla
- Bygg och anläggning
- Markanvändning

Inom varje insatsområde avse följande frågor besvaras:

- Hur ser nuläget ut för Linköpings kommun?
- Utifrån en omvärldsanalys: hur bedöms frågor inom insatsområdet se ut i framtiden?
- Utifrån nuläge och framtidsbild: Vilka är utmaningarna? hur kan kommunen agera för att täcka in gapet? Vad inom insatsområdet prioriterar vi att arbeta vidare med?

Kommunen har en viss direkt rådighet inom dessa insatsområden. I många fall är rådigheten dock begränsad. Utveckling och förutsättningar styrs av vad som sker på nationell och internationell nivå. Där direkt rådighet är begränsad kan kommunen dock ha en roll som inspiratör genom att peka ut en ambitiös

målbild och vilja. Kommunen kan även ha en roll som möjliggörare genom kunskapspridning och kunskapsutveckling, skapa samverkansarenor och liknande.

Klimat- och energiprogrammet avser även sannolikt innehålla etappmål, för att ange behov av minskningstakt fram till slutmål. Eventuellt tas mål fram till ett eller flera av insatsområdena, som utgör delmål för det övergripande klimatmålet.

Klimat- och energiprogrammet avses även utgöra kommunal energiplan för Linköpings kommun enligt Lag (1977:439) om kommunal energiplanering. Linköpings kommun har i dagsläget ingen samlad gällande kommunal energiplan. För att klimat- och energiprogrammet ska uppfylla innehållskrav för en kommunal energiplan ska den redovisa principer avseende tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. För att uppfylla lagkravet för energiplan ska klimat- och energiprogrammet även innehålla en analys av vilken den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och andra resurser.

Skäl till att genomföra en undersökning av betydande miljöpåverkan

En kommunal energiplan som anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i Miljöbalken 6 kap 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen ska en betydande miljöpåverkan antas och ingen undersökning genomförs.

Klimat- och energiprogrammet kommer dock inte att ange förutsättningar för sådana verksamheter eller åtgärder. Varken avseende lokalisering eller ekonomiska resurser. Det är därmed inte klarlagt på förhand om klimat- och energiprogrammet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En undersökning har genomförts för att bedöma omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan.

Undersökning

Undersökningen av betydande miljöpåverkan har genomförts med stöd av nio punkter som räknas upp i 5§ Miljöbedömningsförordningen.

1. I vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen:

- a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,**
- b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,**

c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller

d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen

Klimat- och energiprogrammet kommer inte att ange förutsättningar för varken lokalisering, typ av verksamhet, storlek, drift eller resursfördelning. Programmet har en *strategisk, målsättande roll*.

Andra planer och program som de mål och inriktningar klimat- och energiprogrammet sätter bedöms främst få betydelse för Linköpings översiktsplan. Denna påverkan bedöms till allra största del *ge positiva miljöeffekter*.

Klimat- och energiprogrammet syftar till en minskad klimatpåverkan samt en effektiv resurs- och energianvändning. Dessa frågor omfattas inte av direkta utsläppskrav, energieffektivitetskrav eller liknande för en kommunal organisation. Klimat- och energiprogrammet påverkar därför *ingen betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen*.

2. Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

3. De sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper.

De miljöproblem som främst är relevanta för klimat- och energiprogrammet är många. Centralt är den globala uppvärmningen och naturresursanvändning.

Östergötlands regionala energi- och klimatstrategi, framtaget av Länsstyrelsen Östergötland och Region Östergötland, har identifierat synergier och målkonflikter vid en omställning till minskad klimatpåverkan och energianvändning samt en ökad andel förnyelsebar energi. Analysen nedan utgår från den regionala strategins analys, men har justerats där klimat- och energiprogrammets planerade omfattning skiljer sig.

Miljö kvalitetsmål	Tänkbar påverkan
Begränsad klimatpåverkan	Positiv påverkan. Programmets huvudmål är att minska total klimatpåverkan i Linköping.

Frisk luft	Positiv påverkan. Programmet kommer innehålla insatser som syftar till att minska utsläpp från framförallt trafiken, både genom ett minskat behov av transporter och genom en omställning av fordonsflottan.
Bara naturlig försurning	Risk för negativ effekt. Ett ökat behov av biobränsle kan leda till förändrade användningsmönster av skogsråvara, som i sin tur kan späda naturliga försurningsprocesser. Positiv påverkan. Minskning av koldioxid minskar också försurningen i vatten
Giftfri miljö	Möjlig positiv påverkan. Insatser som syftar till att stötta återanvändning och återvinning av material kan också bidra till utfasning av vissa gifter i exempelvis plast.
Skyddande ozonskikt	Ingen uppenbar påverkan
Säker strålmiljö	Ingen uppenbar påverkan
Ingen övergödning	Ingen uppenbar påverkan
Levande sjöar och vattendrag	Ingen uppenbar påverkan
Grundvatten av god kvalitet	Ingen uppenbar påverkan.

Hav i balans samt levande kust och skärgård	Möjlig positiv påverkan. Det finns idag stor potential att omsätta akvatisk biomassa till biodrivmedel och därmed minska näringsöverskottet i Östersjön
Myllrande våtmarker	Ingen uppenbar påverkan.
Levande skogar	Risk för negativ effekt. Ett ökat behov av biobränsle kan leda till förändrade användningsmönster av skogsråvara, 13 Energi- och klimatstrategi för Östergötland – Bilaga 1. Kunskapsunderlag som i sin tur kan försämra skogsmarkens egenskaper, processer och ekosystemtjänster
Ett rikt odlingslandskap	Osäker påverkan. Ett ökat behov av biobränsle kan leda till förändrade användningsmönster av grödor, som i sin tur kan leda till negativ påverkan genom ökad belastning på odlingsmarken. Men en ökad odling av grödor för energiändamål kan även ha positiva effekter, till exempel genom en större variation av olika typer av växter som odlas.
Storslagen fjällmiljö	Ej aktuell i Östergötland
God bebyggd miljö	Positiv påverkan. Programmet ska understödja behovet av en smart och hållbar samhällsplanering, infrastruktur och att byggnader är hållbart utformade. Dessutom lyfts hushållning med energi och resurser som viktiga insatser.

Ett rikt växt- och djurliv	Risk för negativ effekt. Ett ökat behov av biobränsle kan leda till förändrade användningsmönster av grödor och ett ökat uttag av skogsråvara som i sin tur kan leda till sämre förhållanden för växter och djur
----------------------------	--

Analysen ovan visar att det finns några potentiellt negativa bieffekter som bör uppmärksammas i klimat- och energiprogrammet. Dessa är främst:

- Bara naturlig försurning
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Ett rikt växt och – djurliv

4. I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

Till största del avser klimat- och energiprogrammet ge positiva miljöeffekter. De potentiellt negativa bieffekter som identifierats i detta skede *ligger till stor del utanför kommunen råddighet*. Till viss del kan dock kommunen efterfråga produkter exempelvis ursprungsmärkt och hållbarhetscertifierad skogsråvara.

5. Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

6. Miljöeffekternas omfattning

Konsekvenserna av ett förändrat klimat är mycket stora. Detta skulle kunna tala för betydande miljöpåverkan. Linköpings andel av påverkan på effekterna är globalt sett dock liten. Det fråntar inte att kommunen har ett ansvar och vara ett gott exempel. *Miljöeffekter av klimatförändringar och naturresursuttömning är globala*. Detta är en omständighet som kan tala för en betydande miljöpåverkan. Linköpings kommuns *råddighet över miljöeffekterna är dock begränsad*, vilket talar emot en betydande miljöpåverkan.

7. Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter

Klimat- och energiprogrammet bedöms inte leda till ökade risker för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor.

8. Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen

Det går inte enkelt att knyta effekter av Linköpings klimatpåverkan och energianvändning till konsekvenser från densamma. Både påverkan på och konsekvenser av dessa frågor är globala. *Effekter av den lokala påverkan kan därför inte kopplas till lokala konsekvenser.*

9. Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Klimat- och energiprogrammet *bedöms inte påverka områden eller natur med nationell, europeisk eller internationell skyddsstatus.*

Kommunens bedömning av risk för betydande miljöpåverkan

Linköpings kommuns slutsats efter genomförd undersökning är att klimat- och energiprogrammet inte medför risk för betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning enligt Miljöbalken 6 kap 3§ behöver därför inte upprättas.

Huvudmotiv för varför betydande miljöpåverkan inte antas är:

- Klimat- och energiprogrammets strategiska nivå. Syftet är att sätta en målbild och ge prioriteringar. Varken fysiska eller ekonomiska förutsättningar för verksamheter och åtgärder som enligt Miljöbalken ska antas innebära betydande miljöpåverkan kommer beskrivas.
- Klimat- och energiprogrammets huvudsyfte är att ge minskad klimatpåverkan samt resurs- och energianvändning.
- Även utöver klimatpåverkan samt resursuttömning bedöms klimat- och energiprogrammet i huvudsak ge potential till positiva miljökonsekvenser.
- Programmet påverkar i sak inte kommunens möjligheter att följa miljölagstiftningen. Att klimat- och energiprogrammet även utgör kommunal energiplan gör att Linköpings kommun uppfyller krav enligt Lag (1977:439) om kommunal energiplanering.
- Programmet medför inte ökade risker för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor.
- Skyddade områden med nationell eller internationell status påverkas inte.

En analys av tänkbara konsekvenser på miljön, hälsa och hushållningen med mark och andra resurser genomförs och redovisas i programmet för att uppfylla lagkrav på kommunal energiplan. Fokus bör i denna analys ligga på synergi- och bieffekter av programmets mål och inriktningar.